

Hivatkozási szám: IV/725/3-2019.

Tárgy:

A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 15. B 1077/2016/12. sorszámú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 29. Bf. 9829/2017/7. sorszámú – első fokú ítéletet helyben hagyó - végzése és a Kúria Bfv. II.1077/2018/8. sorszámú – I-II. fokú határozatokat hatályában fenntartó - végzése alaptörvényellenességének megállapítása és a bírói ítéletek megsemmisítése iránti **alkotmányjogi panasz kiegészítése és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a büntető eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 868.§ (1) bekezdésének megsemmisítése iránti kérelme**

Dr. Bitskey Botond úrnak,
főtitkár

Alkotmánybíróság

1535 Budapest

Pf: 773.

Tisztelt Főtitkár úr!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/725-4/2019
Érkezett:	2019 JÚL 02.
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	ju

D) A közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt [REDACTED] helt ellen hozott bírói ítéletekkel szemben a 2019. április 8. napján kelt alkotmányjogi panasz tekintetében - a fenti számú, 2019. május 15. napján kelt levelében - hiánypótlást rendelt el.

Iránymutatása szerint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 52. § (1) és (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amely kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli – többek között – azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezését, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, és kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Utalt az Abtv. 27. §-ára is, továbbá arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28 cikkére hivatkozással alkotmányjogi panasz előterjesztése nem lehetséges, mert ez rendelkezés nem biztosít az indítványozó számára jogot. Kérte, hogy ennek megfelelően kerüljön sor az alkotmányjogi panasz indítvány kiegészítésére, hivatkozva arra, hogy az indítvány nem tartalmaz „kellő alkotmányjogi szempontú” indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések az

indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben, és miért sértik (az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban foglalt valamennyi rendelkezésére).

Véleményem szerint az indítvány tekintetében az Abtv. 52.§ (1)-(1b) bekezdésében foglalt tartalom fennáll. Nem vitatom, hogy minden egyes indítvány tekintetében az Alkotmánybíróság részéről állítható – így tárgyi indítvány esetében is -, hogy „*annak kifejtése, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel,*” még nem (kellően) elégséges. Bár ezt így eléggé szubjektív kategóriának vélem annak megalapozásához, hogy az indítvány visszautasítására sor kerülhessen, mert ebben az esetben az Alkotmánybíróságnak az indítványban foglaltakat kellene vizsgálat alá vetnie.

Tekintettel azonban arra, hogy éppen az Alkotmánybíróság előtti eljárásban nem érvényesül semmiféle - az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt - jogorvoslathoz való jog, s így mivel az Öttagú Tanácsok visszautasító vagy elutasító döntései ellen nem lehet a Teljes Üléshez fordulni, az alkotmányjogi panaszt kiegészítem.

A hiánypótlási felhívásban foglaltakra tekintettel még megjegyzem, hogy álláspontom szerint az Alaptörvény 28 cikkében foglalt, a bíróság jogértelmezési felelősségének érvényesítésére az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapjognak - az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésében foglalt, az állami szerveknek a mindenekelőtti - alapjog-biztosítási feladata körében lehet indokolt hivatkozni.

II) A fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panasz indítványt az alábbi érveléssel egészítem ki.

Az indítványban az ítéletek alaptörvény-ellenességét az alábbi alaptörvényi rendelkezések megsértésére alapítottam:

- az emberi méltóság sérthetlenségéhez való jogra (II. cikk);
- a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogra [IV. cikk (1) bekezdés];
- a hatóságok (jelen esetben a nyomozást végző hatóság és az ügyészség) részrehajlás nélküli és tisztességes módon való eljáráshoz és indokolt döntéshez való jogra [XXIV. cikk (1) bekezdés];
- a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra [XXVIII. cikk (1) bekezdés];
- a terhelt bűnösként való kezelésének tilalmához való jogra [XXVIII. cikk (2) bekezdés];
- a védelemhez való jogra [XXVIII. cikk (3) bekezdés];
- a jogorvoslathoz való jogra [XXVIII. cikk (7) bekezdés].

III. Az indítványozó indítványában az állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben a bírói döntés alaptörvény-ellenességének érdemi alkotmányjogi jelentőségű kérdéseként az alábbiakat fogalmazta meg:

a) A büntető jogi felelősségre vonás tekintetében az állami szervek döntéshozatalát abban a kérdésben, hogy egy baleset kapcsán kivel szemben indítanak büntető eljárást (mivel jelen esetben kizárólag a terhelttel szemben folytattak le büntető eljárást) – *a szabályszegéssel összefüggő okozatosság* [azaz az a közvetlen körülmény, amelyre tekintettel a baleset bekövetkezett és az eredmény előállt] vagy pedig ettől függetlenül, *a baleset érintett résztvevőit ért sérülés súlyosabb mértéke határozza meg*.

Az indítvány ezzel kapcsolatban az indítványozó a II. cikk-ben foglalt **emberi méltóságának** megsértését állítja és indokolja az I-II. fokú ítélet és Kúria ítélete tekintetében (és természetesen a nyomozás és a vád tekintetében is).

b) Ennek kapcsán alapvető alkotmányjogi kérdésként fogalmazta meg indítványozó azt, hogy a bűncselekmény gyanúsítását követően a nyomozóhatóság és a vádhatóság milyen feltételek mellett változtathatja meg a vádlott terhére rótt ún. (KRESZ) keretrendelkezésben foglalt magatartási szabályt, illetve azt a szabályt, amelynek a

megsértését és azzal okozati összefüggésben keletkezett eredmény – azaz a bűncselekmény - bekövetkezését a hatóság állítja.

Állította, hogy a bírósági határozatok következtében indítványozót az Alaptörvény megsértése következtében jogsérelem érte az **Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében foglalt szabadsághoz és biztonsághoz való joga tekintetében.**

Kifejtette, hogy az ún keretrendelkezéssel büntető jogi tényállásoknál – mivel a nyomozás ezek figyelembe vételével folyik – a terheltnek joga van megismerni az ezzel kapcsolatos változást, azt a változás során a terhelttel közölni kell!

Vádlott szerint a nyomozás során a változtatásról nem kapott információt, a gyanúsításhoz képest a vádemelés és a II. fokú bíróság egészen más keretrendelkezés megsértéséhez kapcsolta a sértett sérülésével bekövetkezett eredményt!

Indítványozó szerint ez sérti az indítványozónak - a büntető eljárásban is védett - szabadsághoz és biztonsághoz való jogát. Ennek az információnak a gyanúsítottal való közlésének mellőzése a vádlott védelemhez való alapvető jogát is a büntető eljárás nyomozati szakaszában, továbbá a bírósági eljárásban is.

c) A biztonsághoz való alapjog mikénti érvényesülésének lehetősége egy államban, így Magyarországon is a büntető ügyben jelentősen érinti és alapjaiban meghatározza a terheltnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jogát, és a terhelt XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt bűnősként való kezelésének tilalmát.

A védelemhez való jog maradéktalanul csak úgy érvényesülhet, ha a vádlott már a bűncselekmény nyomozati szakában (a gyanúsítástól) a vádemelésen és a bírósági eljárások alatt is tisztában azzal, hogy a mely tények alapján, mely keretrendelkezések megsértése alapján folyik vele szemben a büntető eljárás.

Indítványozó úgy véli, hogy a büntető eljárás során azáltal, hogy a hatóságok a keretrendelkezéseket úgy változtatták, hogy ezt a változtatást, úgy a vádlottal, illetve a védővel nem közölték, alapvetően sértették az indítványozó szabadsághoz és biztonsághoz való alapjogát, a védelemhez és terhelt bűnősként való kezelésének tilalmához való jogát: mert a cél az volt, hogy a terhelt – a sértett súlyos sérülésére tekintettel – legyen a bűnösnek kimondva a bűncselekmény elkövetésében. Erre tekintettel a nyomozás csak a gyanúsított által a bűncselekmény elkövetését alátámasztó körülmények vizsgálatára terjedt ki, miközben a nyomozás során a sértettel kapcsolatos körülményeket, a meggyanúsított indítványozó sérülésével kapcsolatos körülményeket nem tisztázták.

Ennek részleteit indítványozó az alkotmányjog panasz indítványában előadta.

d) A Kúriának a felülvizsgálati ügyben hozott végzése sérti a biztonsághoz való indítványozói alapjogot, mivel a felülvizsgálati indítvány során a törvényes vád kérdése már nem merülhetett fel Kúria [51].

A törvényes vád hiánya a büntetőeljárás akadályát képezi, így a törvényes vád hiányának az új Be-ben [2017. évi XC. törvény] a felülvizsgálati eljárásból való kivezetése és ilyen felülvizsgálati indok esetén a jogerős ítélet hatályon kívül helyezés mellőzése a jogorvoslati eljárást pusztán formalitássá teszi és sérti a visszaható jogalkalmazás tilalmát.

Ez sérti a terhelt szabadsághoz és biztonsághoz való jogát és az érdemi és hatékony jogorvoslatihoz való jogát is.

Indítványozó ismételten hivatkozik arra, hogy a terhelt elleni büntető eljárásban **a büntető jogi elítélés törvényességi felülvizsgálatára szolgáló felülvizsgálati indítvány előterjesztéséhez való jog és ez alapján lefolytatott felülvizsgálati eljárás nem rendkívüli jogorvoslat**, hanem a vádlott biztonsága érdekében olyan általános jogorvoslati lehetőség, amely felülvizsgálhatóvá teszi a bűnösség nélküli személyek bűncselekményért való felelősségre vonásával született ítélet során alkalmazott büntetéseket.

Indítványozó álláspontja szerint a törvényes vád hiánya a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban nem volt megkerülhető.

e) Sérült a terhelt indítványozónak az **Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében** foglalt **a terhelt bűnősként kezelésének tilalmához való joga** az által, hogy a balesetből eredően megindult nyomozás során kizárólag a vádlott ellen, a terhére szóló bizonyítékok összegyűjtésével kapcsolatban folyt büntető eljárás, az ő bűnösségét alátámasztó bizonyítékokat gyűjtötte össze a nyomozó hatóság: így történt meg a vádlottnak a meggyanúsítása a bűncselekmény elkövetése tekintetében. A sértett által elkövetett KRESZ szabályszegésnek a baleset bekövetkezésére és a sértett által elszenvedett sérülésekre vonatkozó hatását sem a nyomozóhatóság, sem az ügyészség, sem pedig az I-II. fokú bíróság nem vizsgálta.

Indítványozó úgy véli, hogy a nyomozóhatóság a büntető eljárás során a terhelt terhére szóló bizonyítékokat gyűjtötte össze.

E körben nyomozóhatóság elmulasztotta a terhelt orvosi vizsgálatát, a kerékpár vizsgálatát, a helyszíni szemlén a sértett telefonja fellelési helyének rögzítését, a baleset bekövetkezésének idején a sértett telefonforgalmazási adatainak beszerzését. Elmulasztotta tisztázni azt a tényt, hogy a sértett miért nem látta a terheltet, aki kerékpárjával a közúton közlekedett, a sértett miért nem a gyalogos-átkelőhely irányában (a felállási helyen) tartózkodott, amikor a zöld jelzést várta, hogy a közúton átkelljen.

A nyomozóhatóság elmulasztotta a sértett tanúkenti vallomásaiban azoknak a körülményeknek a feltárását, amely a baleset bekövetkezésének objektív szempontjait alátámasztották volna.

Mindez már a vád alapján indult büntető eljárás bírósági szakaszában került sor, sajnos eredménytelenül részben az időmúlásra, részben a bizonyítékok megsemmisítésére (mobilszolgáltató).

f) Alapvető alkotmányossági kérdésnek vélte ezzel kapcsolatban indítványozó azt, hogy a büntetőeljárás során a bekövetkezett közúti balesettel összefüggésben **az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel mikor állapítható meg a hatóság nem részrehajló eljárása.**

Ebben a keretben az indítványozó álláspontja szerint a gyanúsításra feltehetően a baleset során súlyosabban megsérült személy állapota készteti a nyomozóhatóságot arra, hogy vizsgálja a másik fél „felelősségét”.

Az ügyész vádemelési indítványával sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt nem részrehajló tisztességes eljáráshoz való alapjoga az indítványozónak.

A rendőrhatalóság előtti nyomozati ügyszakban a gyanúsításban ugyanis a **KRESZ 9. § (4) bekezdés d) pontjában és 43. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szerepeltek. A nyomozás is erre vonatkozóan gyűjtötte össze a bizonyítékokat.**

A vádiratban foglalt **KRESZ 9.§ (7) bekezdés** tekintetében a vádemelés előtt még az indítványozó terhelttel a szabályszegést közölni kellett volna és lehetőséget kellett volna biztosítani a vádlottnak a védekezésre.

Indítványozó álláspontja szerint ugyanis egyrészt a vádban nem szerepelt a **KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában** foglalt szabály, mint keretrendelkezés megsértése, amely szabályszegésre tekintettel a vádlott indítványozót elítélték.

E körben alapvető alkotmányossági kérdés, hogy a nyomozást végző, a vádemelést végrehajtó szervek döntéshozatali eljárása alaptörvény-ellenesség tekintetében miként kapcsolódik a bírósági eljáráshoz. Ezek az eljárások ugyanis részben autonóm eljárások (ügyészi eljárás) részben felügyelettel végzett szabad eljárások (nyomozás), de mindképpen kapcsolódnak a bírósági eljáráshoz, már a vádemelés előtt is, és végső során ezeknek az eljárásoknak a alkotmányossági szempontú megítélése csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósági eljárásban hozott döntések meghozatalakor történhet.

A vádlott által elkövetett cselekmény bűncselekménnyé történő minősítése (megalapozott gyanú közlése) majd a vádemelés azonban függetlenül attól, hogy a vádlott büntetőjogi felelősségre vonása a bírósági határozatokkal bekövetkezik-e, ezeknek az a bírósági eljárást megelőző eljárásokkal kapcsolatban a vádlottat megillető alapjog betartását teszi szükségessé, és ez által megsérthetőségét is. Ezért alapvető jelentőségű kérdés ezen indítvány kapcsán is, hogy ezek az alapjogoknak az érvényesülése, érvényesíthetősége a miként történhet az Alkotmánybíróság előtt. Csak a bíróság által hozott büntetőjogi határozatokkal kapcsolatban, avagy egyes alapjogok önállóan is érvényesíthetők, azaz a bírósági határozat, avagy a megelőző eljárás alaptörvény-ellenességét idézhetik elő.

Indítványozó úgy véli, hogy a bírósági ítélet amiatt is Alaptörvény-ellenes lehet, hogy a nyomozás, az ügyészi eljárás során a hatóságok megsértették a terhelt Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait és ez a bírósági eljárásban mindezek nem kerültek kétséget kizáróan orvoslásra, adott esetben a bűncselekmény vádja alóli felmentés alkalmazásával.

A nyomozás és vádemelés során ugyanis a hatóságoknak a bizonyítékokat össze kell gyűjteni és ellenőrizni kell. Az elmulasztott bizonyítási cselekmények és ezek alapján fel nem tárt bizonyítékok ugyanis indítványozó véleménye szerint – mint nem létező tények – nem azt támasztják alá, hogy ezen tények nem létezése miatt gyanú még megalapozottabb, hogy a terhelt elkövette a bűncselekményt. Hanem éppen fordított hatásnak kellene érvényesülnie: a bizonyítás ki nem merítésével, a bizonyítékok elenyészésével annak a kételynek kellene erősödnie, hogy a vádlott nem bűnös a bűncselekmény elkövetésében: mivel kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem lehet a vádlott terhére értékelni. Jelen esetben ez az értékelés azonban a vádlott terhére történt [Pl. a vádlott nem tudta bizonyítani, hogy a sértett a közúton való, nem a gyalogátkelőhelyen való áthaladása során telefonált (a bíróság ezt ítéletében úgy oldotta meg, hogy nem tiltja jogszabály az áthaladó gyalogos számára a telefonálást), a vádlott sérülésének rögzítése hiányában a kerékpáros-baleset bekövetkezési mechanizmusa tekintetében az igazságügyi szakértőt nem lehetett nyilatkoztatni; így ezt nem lehetett értékelni a gyalogossal való ütközés mikénti bekövetkezésére]

Nyilvánvaló, hogy ezzel a szemlélettel alkotmányossági szempontból sem lehet egyetérteni, és nem lehet egy bűncselekmény elkövetettségét hozzárendelni, azért mert a sérült súlyos sérülést szenvedett.

g) Az I-II. fokú bírósági határozatok és a Kúria végzési sérti a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való, **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogot.**

Ezekkel kapcsolatban az indítványozó az I. fokú bírósági eljárásban a büntető eljárás megszüntetése iránti védő indítványban, az I. fokú ítélet elleni védői fellebbezésben és a védő felülvizsgálati indítványában kifejtettekre hivatkozik.

Indítványozó álláspontja szerint a vádlottal szemben törvényes vád nélkül folyt eljárás és született jogerős büntetőjogi felelősségre vonását tartalmazó bírósági határozat.

A büntetőeljárás során a bizonyítást nem merítették ki, és ez a megalapozatlanság is kihatott arra, hogy a vádlott elítélésére sor került.

A vádlottnak a Kúria végzésében megjelölt bűnössége (hanyag gondatlansága: negligencia) a bűncselekmény elkövetése tekintetében nem állt fenn.

Indítványozó szerint –a Kúria végzésében foglalt állásponttal szemben - az okszerűtlen következtetés a vádlott bűnösségére nem tényállás-beli hanem jogi kérdés, mert a bíróság – kizárólag a vádlott elkövetési magatartásának mibenlétéből – következtet a vádlott bűnösségére. Bűnösség nélkül nincs bűncselekmény,

Ezt az alapvető szabályt sértették meg a bíróságok akkor, amikor a kétségtelen súlyos sérülést szenvedett vádlott tekintetében ebből a tényből - a logikai folyamatot megfordítva – következtettek – az okozati összefüggés figyelmen kívül hagyásával - a vádlott bűnösségére.

Erre tekintettel, az indítvánnyal támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági

A fentiekre tekintettel az indítványozó „**A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvényellenességének indokolása**” részben felhozott indokokat is - az alkotmányjogi panasz alapjául – továbbra is fenntartja.

IV. Indítványozó az alkotmányjogi panaszát az alábbi Alkotmánybíróság által hozott döntésekkel támasztja alá, alkotmányjogi érvelésként.

A) Emberi méltósághoz való jog [II. cikk]

1) „Az emberi méltósághoz való jog nem pusztán erkölcsi értékdeklaráció. Az, hogy az emberi méltóság a jog előtt és felett létező érték, amely a maga teljességében a jog számára hozzáférhetetlen, nem zárja ki azt, hogy ezt az értéket a jogok forrásának tekintsük – mint a természetjogot követve számos nemzetközi egyezmény és alkotmány teszi –, vagy hogy a jog a méltóság tiszteletben tartását és védelmét előírja, avagy egyes aspektusait valóságos joggá formálja.” {Dr. Sólyom László alkotmánybíró párhuzamos véleménye, 23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 103.}

2) [50] Az Alkotmánybíróság alkotmányértelmezési hatáskörben elvont értelmezést végez, amely szükségképpen általános megállapításokhoz vezet. Az értelmezés az indítványra okot adó konkrét alkotmányjogi problémához kötődik, de ez nem azt jelenti, hogy az alkotmányértelmezésből konkrétan meghatározott tartalmú, egyetlen jogalkotói feladat következik. Az értelmezett Alaptörvénnyel az indítványra okot adó probléma megoldására irányuló számos megoldás összhangban lehet, ezek közül választani a jogalkotó feladata. Az Alkotmánybíróság feladata ezzel kapcsolatban ott kezdődik, amikor normakontrollra, alkotmányjogi panaszra irányuló indítványok elbírálása során, illetve – jogkövetkezményként – mulasztásos alkotmánysértés konkrét kérdéseiben

kell állást foglalnia arról, hogy a törvényhozás által választott szabályozás, illetve a jogalkalmazásban követett törvényértelmezés tartalmilag alkotmányosan kielégítő-e.

[51] Az Alkotmánybíróságnak a két alkotmányértelmezési kérdést külön kell vizsgálnia (1. és 2. pont). Minthogy az egyes kérdések külön-külön is több értelmezési problémát vetnek fel, az Alkotmánybíróságnak külön kell tárgyalnia a kérdések egyes, egymástól elválasztható elemeit.

[52] 1. Alkotmányértelmezési hatáskörben, az első kérdést illetően az Alkotmánybíróságnak kizárólag azt kell vizsgálnia, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből közvetlenül nem vezethető-e le valamely szerződési feltétel (1.1. pont), illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet (1.2. pont), valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés (1.3. pont) alaptörvény-ellenessége.

[53] 1.1. A kormány az indítványban magánjogi szerződésnek közvetlenül az Alaptörvénybe való ütközését veti fel. A szerződési feltételeket illetően megállapítható, hogy a tudományban vita van arról, milyen szerepe lehet egy alkotmány-törvénynek a magánjogi jogviszonyokban, közvetlenül vagy közvetve.

[54] 1.1.1. Hazánk Alaptörvénye Magyarország jogrendszerének az alapja. Az Alaptörvény Záró rendelkezését követő, az Alaptörvény legvégén szereplő fordulat „Magyarország első egységes Alaptörvényéről” szól, kimondva az Alaptörvény jogrendszerbeli primátusát. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

[55] Az Alaptörvénynek az egész jogrendszert át kell hatnia és normáinak a jogrendszer egészében érvényesülniük kell. Ez az érvényesülés eltérő a közjogban és a magánjogban. Míg a közjogban az Alaptörvény általában közvetlenül érvényesül, addig a magánjogban közvetetten, az Alaptörvényben szereplő alapvető jogok és alkotmányos értékek [I. cikk (1) és (3) bekezdés] átsugárzása folytán, a magánjogi normák értelmezése útján.

[92] 2.2.2. Az emberi méltóság védelméhez való jog és a jogállamiságot tartalmazó alaptörvényi szabály a jelen ügyben eldöntendő alkotmányjogi kérdés szempontjából az előző Alkotmány azonos szabályaival megegyezik.

[93] Az emberi méltóság védelméhez való jog sérelmére, miként azt az indítvány is megemlíti, csak akkor lehet hivatkozni, ha más, nevesített alapjog nem áll rendelkezésre. Az indítvány szerint a 24/1996. (VI. 25.) AB határozat az egyéni cselekvési autonómia egyik megnyilvánulási formájaként határozta meg a jogügyletek létrehozásának szabadságát, az egyénnek azt a jogát, hogy önállóan, hatalmi befolyástól mentesen dönthesse a magánjogi jogügyletek létrehozása, tartalma és módosítása tekintetében.

[94] Az Alkotmánybíróság a szerződési szabadság és „az általános cselekvési szabadság” viszonyát értelmezve megállapította: „[a]z, hogy a szerződési szabadság joga végső soron az emberi méltósághoz való jogból levezethető, nem jelenti azt, hogy az egyszersmind alapjogi védelmet is kap. A szerződési szabadságot az Alkotmánybíróság nem az egyén legbensőbb szféráját érintő megállapodások megkötésének szabadságával azonosítja, hanem ennél szűkebben, az egyén gazdasági életben való részvételét biztosító jogként részesíti védelemben, és azt hangsúlyozza, hogy a szerződési szabadság a piac működésének és a gazdasági versenynek az egyik fontos feltétele. Ebből következik az, hogy az alkotmánybírósági gyakorlatban a szerződési szabadság az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében biztosított piaccgazdaság lényegi elemének és önálló alkotmányos jognak (de nem alapvető jognak) minősül.” [7/2006. (II. 22.) AB határozat, ABH 2006, 181, 198–199.]

[95] Az indítványban is hivatkozott 3048/2013. (II. 28.) AB határozatban – amelynek az ügyben elbírált alkotmányjogi panaszok alapján kifejezetten állást kellett foglalnia a magánjogi jogviszonyokba való állami beavatkozással szemben felállított alkotmányos követelményekről – az Alkotmánybíróság tanácsa egyhangú döntéssel már az Alaptörvény alapján is alkalmazhatónak találta az Abh.-ban a szerződésmódosítással kapcsolatban kifejtett elveket (Indokolás [34]–[36]). Az adott

esetben – a végtörlesztés kapcsán – egy nemzetközi válságban Magyarországon előállt, jelentős, kivételes és súlyos helyzetben történő jogszabályi beavatkozásról volt szó.
{8/2014. (III. 20.) AB határozat [50]-[55] és [92]-[95]}

Indítványozó emberi méltóságának sérelme az ügy kapcsán az alábbiakban ragadható meg.

Az állam (a nyomozóhatóság útján) a felek közlekedési cselekményéből eredő esemény kapcsán, a magánjogi jogviszonyokba, ha úgy véli, hogy az egy büntető jogi tényállást kimerít (Pl. jelen esetben a Btk. 235.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontja alapján büntetendő és gondatlanságból bűnös cselekmény) **milyen szempontok alapján „avatkozik bele”**. Ez a beavatkozás mennyiben érinti, illetve sérti a magánszemélyek privát szféráját és önrendelkezési jogát, amely az emberi méltóság része.

A magánviszonyokba, cselekvésekbe történő beavatkozás milyen kötelezettséget vár el az állam szerveitől arra való tekintettel, hogy a két felet érintő egyetlen eseményből milyen tényeket emelhet ki a, teheti-e azt, hogy bizonyos tényekkel nem foglalkozik.

A nyomozás során [REDACTED] vádlott meggyanúsítása, majd a vele szemben alkalmazott vád és az I. és II. fokú bírósági határozatok és a Kúria végzése is azt támasztják alá, hogy az eljárás során a büntetőjogi felelősségi kérdéseknek a baleset két részese tekintetében nem volt objektív mércéje. A sértett szabályszegésével összefüggő cselekményének jogi jelentőségű lényeges kérdéseit nem ebben az eljárásban bírálták el. A sértettel szemben indított eljárást azt elkülönítették, amely szabálysértési eljárásban az indítványozó nem tudott részt venni, nem tudott indítványokat tenni, a szabálysértési határozatot részére nem kézbesítették, az ellen nem tudott jogorvoslatot előterjeszteni.

Mindez sérti az indítványozó emberi méltóságát, mert nem az eljárás aktív és cselekvő emberi alanyának tekintették a személyét, hanem az „ügy tárgyának”.

Az emberi méltóság sérelme abban csúcsonyul ki, hogy rögtön meg is volt „a bűncselekmény tettese” az indítványozó személyében, mert nem ő szenvedett olyan súlyos sérülést, hogy a mentő vitte el. Ha az indítványozó esik le a kerékpárjáról amiatt, hogy a sértett figyelmetlensége miatt a kerékpárnak nekiment, akkor felmerül a kérdés, hogy a gyalogos ellen indítanak-e büntető eljárást?

Indítványozó szerint sérült az indítványozó emberi méltósága az által hogy a büntető eljárást vele szemben indították, és a vádat vele szemben emelték: azért mert a gyalogos súlyosabb sérülést szenvedett el, mint ő maga.

Indítványozó álláspontja szerint a sértettet ért sérülésből nem lehet kétséget kizáróan a vádlott bűnösségére következtetni abból az általános magatartási szabályból, amelyet a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) és a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontja tartalmaz.

Kkt. 5. § (1) Aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles

[...]

c) úgy közlekedni, hogy a személy- és vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse, másokat közlekedésükben indokolatlanul ne akadályozzon és ne zavarjon.

KRESZ 3. § (1) Aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles

[...]

c) úgy közlekedni, hogy a személy- és vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse, másokat közlekedésükben indokolatlanul ne akadályozzon, és ne zavarjon.

Indítványozó szerint ugyanis mindezeket a feltételeket a sértett magatartása tekintetében a bűncselekmény elbírálása során sem a nyomozóhatóság, sem az ügyészség, sem pedig az eljáró bíróságok nem vizsgálták. Ez a szabály ugyanis nemcsak a kerékpárral közlekedő indítványozóra, hanem a sértett gyalogosra is ugyanazokat a kötelezettségeket rója.

Indítványozó álláspontja szerint a nem a gyalogos-átkelőhelyen áthaladó sértett gyalogos volt az, aki az indítványozót aki a közúton kerékpárját hajtotta, akadályozta indokolatlanul az által, hogy nem a gyalogos-átkelőhelyet vette igénybe, és okozta a közlekedési balesetet.

A jogszabályi rendelkezésben levő kötelező magatartási szabályt ugyanis bizonyítékokkal kellett volna alátámasztania az eljáró hatóságoknak, amely nem történt meg. Bűnösség hiányában nem állapítható meg bűncselekmény.

Minderre tekintettel a jogerős ítéletek – amelyek az indítványozó bűnösségét kimondták és a bűncselekmény elkövetését megállapították, megsértették az indítványozó emberi méltóságát. Mindez az Alaptörvény II. cikkbe ütközik.

Nyilvánvalóan az elsődleges az EMBER, mint személy védelmét biztosító alapjog megsértéséhez szorosan kapcsolódik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1)-(2) és (7) bekezdésének megsértése is. Az ártatlanság véelmének megsértése egyben az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdésében foglalt emberi méltóság megsértését is jelenti a büntető eljárás alá vont EMBER esetében.

B) Szabadsághoz és biztonsághoz való jog [IV. cikk (1) bekezdés]

1) „[43] 2. 7. Az Alkotmánybíróság a kérdés vizsgálatakor a büntető eljárás funkciójából, a nyomozási bíró eljárási szerepköréből, illetve Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró törvényszéki bíró jogkörének tartalmából indult ki. A büntetőeljárás a büntetőjogi felelősségre vonás törvényben meghatározott rendje, a büntető anyagi jog kizárólagos alkalmazásának kerete: azoknak a garanciális elveknek és eljárási cselekményeknek a sorozata, amelyek megtartása mellett a bíróság arról dönt, hogy történt-e bűncselekmény, és ha igen, akkor azt a terhelt követte-e el {erről lásd: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az állam egyik fontos közjogi kötelezettsége, hogy érvényt szerezzen a büntetőjogi igénynek, amelyet az alkotmányos rend fenntartása, illetve a polgárok személyének és jogainak védelme követel meg a bűnös cselekménnyel szemben. Ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben rejlő jogállami garancia, és **egyúttal az Alaptörvény IV. cikk, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk rendszerének oltalmi körébe tartozik, hogy a büntetőjogi igény érvényesítése, illetve a bűnösség megállapítása kizárólag a büntetőeljárás keretei között, a büntető eljárásban biztosított alapvető garanciák megtartásával történjék. Ilyen alapvető, alkotmányos garancia többek között a tisztességes eljárásból fakadó követelményrendszer, az önvádra kötelezés tilalmának elvéből fakadó jogosítványok, a védelemhez fűződő jog és az ártatlanság védelme. Az alkotmányos védelem egyidejű oltalmát élvező eljárásjogi garanciák érvényesítése a jogállami működés feltétlen követelménye. Éppen ebből következik, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás során a büntetőeljárási garanciák nem kerülhetők meg, és a legtöbb esetben nem is korlátozhatóak. A büntetőeljárás valamennyi garanciális, és egyéb szabálya egyetlen célt szolgálhat: egy múltban elkövetett cselekmény minél megalapozottabb feltárását. Míg az állami büntetőhatalmat érvényesítő hatóságok rendelkezésére álló jogkorlátozó eszközök alkalmazásának lehetősége a bűnügyi eljárások időszerű, hatékony és elsőbbséget élvező teljesítését segítik, addig a terheltet, valamint a védőjét megillető alkotmányos garanciák és ellensúlyok egyebek között a tévedés esélyét igyekeznek minimálisra csökkenteni. A büntetőeljárás sikerének mércéjét elsősorban nem a bűnösség kimondása jelenti, hanem az, ha az eljárás a lehető legrövidebb időn belül volt képes a feljelentésben megjelölt tények valóságghű rekonstruálására.**

[44] A büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata során a bizonyítás eredményének függvényében a terhelt cselekményért viselt felelősségének valószínűsége növekedhet. Ennek megfelelően a büntetőeljárás egyes, jól körülhatárolható fázisaihoz kapcsolódóan e valószínűség a bűncselekmény elkövetésének egyszerű gyanújától [Be. 6. § (2) bekezdés, illetve Be. 170. § (2) bekezdés] a konkrét személyt terhelő megalapozott gyanún [Be. 179. § (1) bekezdés, illetve a vádemeléshez szükséges bizonyosságon [Be. 4. § (2) bekezdése, illetve Be. 216. §] keresztül a bűnösség kétséget kizáró megállapításáig erősödhet [Be. 4. § (2) bekezdés, illetve Be. 330. §]. A

bűnösség jogerős bírói kimondása pedig nem más, mint a cselekmény és az annak elkövetéséért felelős személy(ek) kétséget kizáró bizonyítása, vagyis az alkotmányos oltalom alatt álló ártatlanság vélelmének megdöntése [lásd: az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését, illetve a Be. 3. §-át]. Az ártatlanság vélelmének megdöntése a legsúlyosabb jogkorlátozó büntetések kiszabásának, illetve intézkedések alkalmazásának lehetőségét nyitja meg. A büntügyi igazságszolgáltatás szereplőinek tévedése így helyrehozhatatlan károkkal járhat. Éppen ezért az eljárási garanciáknak és ellensúlyoknak kiemelt a szerepük abban, hogy kiküszöböljék a büntügyi eljárások hibáit, és így megóvhassák a terhelteket a büntetőjogi igényt érvényesítő hatóságok esetleges tévedéseivel szemben. **{34/2013. (XI. 22.) AB határozat [43]-[44]}**

2) „A jogbiztonság szempontjából különösen fontosak az olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek garantálják, hogy alappal lehessen számítani a törvény előírásainak megfelelő jogalkalmazói magatartásra. **{23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [45]}**”

A fenti Alkotmánybíróság által hozott határozatok rámutatnak arra, hogy a szabadság és biztonsághoz való jog érvényesülése kiemelt fontosságú területe a védelemhez való jog érvényesülésének büntető eljárásban.

A szabadsághoz és biztonsághoz való alapvető jog sérelme az által következett be, hogy nem került sor a múltban bekövetkezett cselekmény minél megalapozottabb feltárására, a terhelteket és védőket megillető alkotmányos garanciák és ellensúlyok alapján a tévedés minimálisra történő csökkentését.

A bíróságok előtti eljárásban védelem által indítványozott bizonyítások és azok meg nem indokolt kizárása, a vádbeli cselekmény elkövetettsége tekintetében az ok-okozati folyamat feltárása a cselekmény ténybeli elemeinek feltárása elmulasztásában a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt szabadság és biztonsághoz való jognak nem tesz eleget, és ezen jogot sértő Alaptörvény-ellenességet idéz elő.

C) *Nem részrehajló és tisztességes módon való hatósági eljáráshoz való jog [XXIV. cikk (1) bekezdés]*

1) „2. 2. A minimális feltételeket sem teljesítő vádirat, illetve vádindítvány nem alkalmas a bírósági eljárás megindítására. A vád törvényessége a bírósági eljárás lefolytatásának alapvető feltétele és annak hiánya az eljárás megkezdésének vagy lefolytatásának akadályá [Be. 2. § (1) bekezdése és Be. 6. § (1) bekezdése]. A vád törvényességének kérdéséről különül a vád megalapozottságának kérdése. Míg ez előbbi az ítélezés megkezdésének nélkülözhetetlen előfeltétele, addig az utóbbit éppen a bíróság ítélezési tevékenységének eredménye igazolhatja. A hatályos büntetőeljárás rendszerében a törvényes vád hiányának következménye a büntetőeljárás kötelező, mérlegelést nem tűrő megszüntetése. Ennek megfelelően a bíróság akár a tárgyalás előkészítése során, akár a tárgyalás megkezdését követően hivatalból köteles vizsgálni a vád törvényességét és a törvényes vád hiányának megállapítása esetén mérlegelés nélkül szükséges megszüntetnie az eljárást [Be. 267. § (1) bekezdés j) pont; Be. 332. § (1) bekezdés d) pont; Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pont; Be. 399. § (1) bekezdése; Be. 428. § (2) bekezdés]. **Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a törvényes vád hiányához fűzött szigorú eljárásjogi következmény az Alaptörvény XXVIII. cikkében megfogalmazott alkotmányos garanciarendszer tényleges érvényesülését erősíti, hiszen elejét veszi annak, hogy a védelem joga csorbulhasson, vagy az eljárási szerepek felcserélődésén keresztül az eljáró bíróság pártatlanságát kétely övezhesse.** Ilyen okok alapján az Alkotmánybíróság nem osztja az ítéletábránd indítványának azon érvelését, amelyben a törvényes vád hiányának jogkövetkezményeit szabályozó jogszabályhelyek alkotmányosságát kifogásolta. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az ítéletábránd kezdeményezését ebben a részében sem találta megalapozottnak és a Be. 6. § (3) bekezdésének c) és d) pontjaiban, a Be. 267. § (1) bekezdés j) pontjában; a Be. 332. § (1) bekezdés d) pontjában; a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontjában, a Be. 399. § (1) bekezdésében; Be. 416. § (1)

bekezdés c) pontjában foglalt szabályok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló ítéletábrai kezdeményezést elutasította.

Az Alkotmánybíróság ezek után azt a kérdést vizsgálta meg, hogy a törvényes vád hiánya okán történt eljárást megszüntető végzés meghozatalát követően az ismételt vádemelés lehetősége és az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdésében foglalt kétszeres értékelés tilalma között milyen alkotmányos összefüggés állapítható meg. {33/2013. (XI.22.) AB határozat [17]}"

Indítványozó álláspontja szerint a II. fokú bíróság törvényes vád nélkül hozott ítélet a vádlott fellebbezése folytán, mert a bűnösség megállapításának és a büntetéskiszabás fenntartása mellett a vádlottnak más közlekedési szabályszegésére alapította – a vádtól eltérően – a bűncselekmény bekövetkezését. Az ügyészség a vádat a **KRESZ 9.§ (7) bekezdésében** foglalt szabályszegésre alapította, amelynek kapcsán a vádlott a sértett sérülését gondatlanságból okozta; miközben a II. fokú bíróság – a védelmi fellebbezés alapján – a **KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontja** megszegését állapította meg. A vádlottat tehát vagy a vád alól fel kellett volna menteni vagy pedig az eljárást meg kellett volna szüntetnie a II. fokon eljáró bíróságnak.

A vádban a kúriai eljárásban a Legfőbb Ügyészség álláspontjával szemben nem a KRESZ 43. § (1) bekezdésére volt alapítva a szabályszegés {Kúria végzése [22]}, hanem a KRESZ 9.§ (7) bekezdésére.

A Kúria által a törvényes vád hiányára alapított felülvizsgálati indítvány elbírálásának mellőzése sérti azt az elvet, hogy a felülvizsgálat során is a cselekmény elkövetésekor hatályos jogszabályi rendelkezések irányadók. Ezért indítványozó szerint a felülvizsgálati eljárásból nem lehetett volna kizárni a törvényes vád hiányára alapított felülvizsgálati indítványt.

Indítványozó álláspontja szerint az új Be alkalmazása során is a bíróságokat köti a magyar büntető joghatóság időbeli hatályára vonatkozó előírás. A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 2. § (1)-(2) bekezdése az alábbiakat tartalmazza:

A MAGYAR BÜNTETŐ JOGHATÓSÁG

Időbeli hatály

2. § (1) A bűncselekményt – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.

(2) Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

Indítványozó álláspontja szerint ezt a rendelkezést az új Be (2017. évi XC. törvény) alkalmazásánál is a felülvizsgálati indítványra vonatkozó törvényi rendelkezések alkalmazása során is figyelembe kell venni. A Be. 868. § (1) bekezdése értelmében a Be-t azonban a folyamatban levő eljárásokban is alkalmazni kell.

Minderre tekintettel indítványozó kéri, hogy **Tisztelt Alkotmánybíróság az Abtv. 26.§ (1) bekezdése alapján - az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése és Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe ütközés miatt - a Be.868. § (1) bekezdését semmisítse meg, a felülvizsgálati indítványra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságára vonatkozó részében azzal, hogy a törvényes vád hiányára alapított felülvizsgálati indítványt a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) felülvizsgálati indítványra vonatkozó szabályai szerint kell elbírálni, kivéve, ha a vádemelésre az új Be. hatályba lépésekor vagy ezt követően került sor. Másodlagosan erre vonatkozóan kérem alkotmányos követelmény megállapítását.**

Indítványozó úgy véli, hogy azokban az ügyekben, ahol a vádemelés az új Be hatályba lépése előtt az 1998. évi XIX. törvény alkalmazásával került sor (mint ahogy ez az indítványozó által alkotmányjogi panasszal támadott ügy tekintetében is fennáll), alkotmányosan nem lehet kizárni, hogy ezen törvény hatálya alatt kerülhessen sor a törvényes vád hiánya miatt felülvizsgálati indítvány előterjesztésére.

Erre hivatkozással kéri a törvényi rendelkezés részleges megsemmisítését indítványozó {Lásd a Kúria végzésének [19] pontját és [51] pontját}.

D) Tiszteességes bírósági eljáráshoz való jog [XVIII. cikk (1) bekezdése]

1) "A bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakitói és nem tárgyai, "elszenvedői" a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességeiket elbírálja, (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt) és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat]"

Indítványozó úgy véli, hogy mindez a büntető eljárás során a nyomozás, a vádemelési és a bírósági szakban is irányadó.

2) "Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat, vagy valamely perben jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. A "tisztességes eljárás" (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint "igazságos" tárgyalás), hanem az idézett alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntető- jogra és - eljárásra vonatkozóan - az 57.§ többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt, az Egyezségokmányoknak és az Emberi Jogok Európai Egyezményének - az Alkotmány 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó - eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az Összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy "igazságtalan", avagy "nem tisztességes. [6/1998. (III. 11.) AB határozat]"

Büntető ügyekben lefolytatott bírósági eljárás tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan és tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog magában foglalja a védelemhez való jogot, a terhelt bűnösneként való kezelésének tilalmához való jogot.

3) "A tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot összegző 14/2004. (V. 7.) AB határozat megállapította, hogy "a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A büntetőeljárás szempontjából ezek a tételek a büntető igazságszolgáltatás történeti rendszereinek felhalmozódott tapasztalatán alapulnak. Eszerint: az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítékezésben független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal résztvevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket" (ABH 2004, 241, 266.)." [11/2007. (III. 7.) AB határozat]

Indítványozó úgy véli, hogy az igazság feltárása az alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben nem történt meg; a gyanúsított nem rendelkezett a sértettel azonos jogokkal mert a sértett szabályszegésével és annak a baleset bekövetkezésével okozati összefüggésben álló következményeivel kapcsolatos bizonyítást [sértett felállási helye és áthaladása az úttesten, sértett telefonhasználatával összefüggő figyelmetlensége, a terhelt sérülése a baleset következtében stb.) a perben nem folytatták le, azt a bizonyítást a bizonyítékok köréből kirekesztették az által, hogy [redacted] terhére külön állapították meg a sértett szabálysértési felelősségét, amelyet egyrészt a bíróság a büntető eljárás során nem értékelt és nem vett figyelembe, másrészt a terheltet mentő körülményekre vonatkozó bizonyítékok beszerzését a nyomozóhatóság és ügyészség mellőzte.

4) *"1.4. A Bíróságnak az Egyezményhez kapcsolódó gyakorlata ugyancsak hangsúlyozza, hogy a konkrét ügyekben az anyagi- vagy eljárásjogi szempontból fontos kérdések tekintetében az információk visszatartása vagy elhallgatása a védelem előtt, sérti a tisztességes eljárás követelményét. [11/2007. (III. 7.) AB határozat]"*

Indítványozó álláspontja szerint fontos eljárásjogi és anyagi jogi kérdésnek minősül, hogy a terhelt gyanúsításakor – közlekedési bűncselekmény esetében - a nyomozóhatóság milyen keretjogszabályi rendelkezést jelöl meg a terhelt szabályszegéseként, hiszen a bizonyítási eljárás ezzel kapcsolatban folyik. A nyomozás befejezése során az ügyészi vádból értesült az indítványozó, hogy más keretjogszabály megsértésére került sor a vádban. A fellebbezési eljárás során lefolytatott eljárásban sem került közlése, hogy a bíróság más keretjogszabályi rendelkezést fog (hivatalból!) megjelölni az első fokú ítélet felülbírálata során, így a fellebbezési eljárásban ennek közlése elmaradása miatt az indítványozó a védekezésének kereteit nem tudta felmérni. A II. fokú ítéletben meghatározott, a vádlott közlekedési szabályszegését alátámasztó jogszabályi rendelkezés ugyanis eltért az I. fokú ítéletben meghatározottól. A felmentésre irányuló védői fellebbezés kapcsán alapvető jelentőségű volt pedig ez a kérdés. Az eljárás tárgyát képező keretjogszabályt tehát az első fokú bírósági eljárásban és a fellebbezési eljárásban, nem a gyanúsításkori keretjogszabály (közlekedési szabály megsértése) volt. Mindebből következő kellő információ hiányában – amelyekkel a nyomozóhatóság, az ügyészség és bíróság rendelkezett – a terhelt a keretjogszabály alkalmazása tekintetében kellő és alapos védekezéssel nem tudta a védekezését folytatni.

A közúti közlekedési bűncselekmények elbírálásánál a keretjogszabály határozza ugyanis meg a bizonyítás körülményeit, képezi az ügyészi vád ténybeli és jogi alapját. Ezzel kapcsolatos közlés mellőzése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésben és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogait.

5) *„Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíró magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48]}. A pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében {3242/2012. (IX.28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik (lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]). Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. {21/2016. (X.30.) AB határozat [38]}”*

6) *„Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül elbírálja. A bíróság függetlensége és pártatlansága kizárólag egymásra tekintettel nyerhet értelmezést. A bírói függetlenség alkotmányos szabályát az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése tartalmazza, amelynek értelmében a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben pedig nem utasíthatók. A történeti alkotmány vívmányai közé számító bírói függetlenség a bíróság Alaptörvényben meghatározott feladatának teljesítése, illetve a bírói hatalmi ág önállóságának megőrzése érdekében működő alkotmányos garancia. A bírói hatalom pedig döntő részt az*

ítélkezésben ölt testet. Éppen ezért a bírói függetlenség lényegi eleme, hogy az ítélkező bíró döntését akár a bírói szervezeten kívülről, akár a szervezeten belülről érkező befolyástól mentesen, kizárólag a jogszabályoknak, valamint belső meggyőződésének megfelelően hozza meg. Az ítélkezés függetlenségét pedig személyi, státusbeli és szervezeti garanciáknak szükséges szolgálniuk {erről lásd részletesen: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [72]-[81]}. Ehhez képest a pártatlanság követelménye azt hivatott elősegíteni, hogy az ítélkező bíró az ügyben résztvevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyfelől a bíró magatartásával és hozzáállásával szembeni elvárásként jelentkezik. Másfelől azonban mércét állít a jogszabályi környezettel szemben is. E mérce szerint az eljárási szabályoknak törekedniük szükséges minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát illetően jogos kétségeket ébreszthet. Ebből fakad, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges ítélkeznie, de a pártatlan ítélkezés látszatának megőrzése is feladata. {3015/2014. (II.11.) AB határozat [26]}”

A pártatlanság követelményével összefüggésben jegyzi meg indítványozó, hogy II. fokú bíróság a fellebbezési eljárás során nem térhetett volna át más közlekedési szabály megsértésének megállapítására [KRESZ 3.§ c) pontja] a terhelt büntetőjogi felelősségének megalapozása érdekében és a vádlottat a bűncselekmény vádja alól fel kellett volna mentenie. A bíróság azonban nem volt pártatlan, hanem elfogultan ítélkezett a sértettnek a balesettel összefüggésben fennálló súlyos egészségkárosodása tekintetével. Ez sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jogot.

7) „Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a független és pártatlan bírósághoz való jog a tisztességes eljárás követelményrendszerének olyan lényeges elemei, amelyek érvényesülése nélkülözhetetlen a többi alkotmányos alapjog védelméhez. E követelmények nyújthatnak ugyanis garanciát arra, hogy a felek egyéni jogairól egy valóban semleges fórum hoz döntést. Másfelől a független és pártatlan bíróság a jogállamok működésének egyik legfontosabb alapelve. A demokratikus jogállamokban ugyanis nélkülözhetetlen, hogy a bíróság döntései a kötelező erő, és a véglegesség igényével léphessenek fel. A bíróság pedig kizárólag akkor felelhet meg ezeknek a várakozásoknak, ha eljárásait függetlenül és pártatlanul, a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összhangban folytatja {erről lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Független és pártatlan bíraskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkeznek. {34/2013. (XI. 22.) AB határozat [13]}”

8) „Az Alkotmánybíróság a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatában fejtette ki részletesen a bíróság pártatlanságával kapcsolatos álláspontját „A pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni eljárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében” (ABH 1995, 346, 347.). Leszögezte továbbá azt is, hogy a pártatlanság kérdését objektív és szubjektív nézőpontból egyaránt vizsgálni kell. „A pártatlanság [...] egyrészt azt a követelményt támasztja, hogy a bíróság tagjai személyes előítéletektől mentesek legyenek, másrészt - objektív nézőpontból vizsgálva - megvan-e a pártatlanság megfelelő látszata.” [részletesen továbbá: pl. 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153, 161.; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222, 227-228.]

A tanácsülés szabályozása egyik tekintetben sem felel meg a hivatkozott határozatokban kifejtett, az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek. A korábbiakban már részletezték alapján (IV/2. pont), a kitűzéskor irányadó mérlegelési szempontok hiánya sugalmazhatja olyan következtetés levonását, mely szerint a másodfokú bíróság az eljárási forma megválasztásával eleve kialakította álláspontját az ügy érdeméről. Ez már önmagában is kétségbe vonhatja a bíróság pártatlanságát. Hasonlóképpen aggályos, hogy a tanács összetételéről szóló információ híján a

fellebbezésre jogosultak nem élhetnek a kizárási indítvány előterjesztésének lehetőségével, s jegyzőkönyv hiányában utólag sem áll módjukban az erre alapított utólagos jogkövetkezmények (felülvizsgálat) érvényesítése sem. [20/2005. (V. 26.) AB határozat indokolás részének TV.) pontja 5. 2.) alpontja, 3-5.) bekezdés]"

E) Védelemhez való jog és a terhelt bűnösként való kezelésének tilalmához való jog [XXVIII. cikk (2) és (3) bekezdése]

1) „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint: [...] a büntető igazságszolgáltatást érintő alkotmánybíróági döntések elvi alapja, hogy demokratikus jogállamban a büntető hatalom alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítvány és egyben alkotmányos kötelezettség. A büntető hatalom gyakorlásának, a büntető igény érvényesítésének intézmény- és eszköz-rendszere közvetlen alkotmányos jelentőséggel bír; a büntető felelősségre vonás szabályai alkotmányos jelentőségűek. A büntetőeljárás közhatalmi jellegéből, feladatának természetéből következően szükségképpen érinti az egyének alkotmányos alapjait [részletesen: 42/1993. (VI. 30.) AB hat., ABH 1993, 300., 304-305. J. " [49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376.] Kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy „a jogállamiság és jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák, amelyek alapvető jelentőségűek az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatósága szempontjából. Az Alkotmány nem biztosít alanyi jogot az anyagi igazság érvényesülésére, a törvénysértő bírósági ítéletek kizárására. Ezek a jogállam céljai és feladatai, amelyek megvalósulása érdekében megfelelő - elsősorban eljárási garanciákat nyújtó - intézményeket kell létrehozni és az érintett alanyi jogokat garantálni. Az Alkotmány tehát az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges - és az esetek többségében alkalmas - eljárásra ad jogot (ABH 1992, 65.)." [49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376, 377.] A tisztességes eljárás követelményének alapfeltétele a vádlói és az igazságszolgáltatási funkciók szétválasztása. Az ügyészség és a bíróság feladatainak elkülönítése, az egyes tevékenységi körökre vonatkozó részletes szabályok, az eljárás alanyai számára előírt kötelezettségek és a részükre biztosított jogosultságok konstrukciója eljárási garanciákat is jelent a védelem számára. [14/2002. (III. 1.) AB határozat III) pontja 3.) alpontjának 1-3.) bekezdése]"

2) „2. 1. Az ártatlanság vétele, mint a büntető igazságszolgáltatás egyik garanciája és a jogállamiság egyik elve 1989-ben emelkedett alkotmányi szintre. Az ártatlanság vétele az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor.

[36] Az EJEB az Egyezmény 6. cikk 2. bekezdésével kapcsolatban azt is többször kimondta, hogy az ártatlanság vételeinek elvét sérti, ha bűncselekménnyel vádolt személyt érintő bírói határozat vagy hatósági nyilatkozat azt a véleményt tükrözi, hogy bűnös, mielőtt a törvény rendelkezéseinek megfelelően bűnösnek bizonyult volna. Ugyanakkor különbséget kell tenni azon megnyilvánulások között, amelyek szerint az érintett személy bűnös, és azok között, amelyek pusztán a gyanú meglétére utalnak [összefoglalva: Garycki kontra Lengyelország, (14348/02), 2007. február 6., 66-70. bekezdések]. [3243/2014. (X. 03.) AB határozat [19]]"

3) „[44] Az in dubio pro reo elve az ártatlanság vételeinek a bizonyítási teherrel összefüggő aspektusából fakad. A 6. Cikk 2. bekezdéséből eredően a bizonyítás terhe a vád oldalára esik, és bármilyen kétség a bizonyítás tekintetében a vádlott javára szolgál. A bizonyítékok értékelése - főszabály szerint - a nemzeti bíróságok feladata. A Bíróság azonban jogosult annak megítélésére, hogy az eljárás a maga egészében tisztességes volt-e, amely büntetőügyek esetén magában foglalja az ártatlanság vétele érvényesülésének vizsgálatát is. Ha a bizonyítás terhe a védelem oldalára csúszik át, akkor az ártatlanság vétele sérelmet szenved [Telfner kontra Ausztria, (33501/96), 2001. március

20., 15. bekezdés]. **A bizonyítékok értékelése kapcsán különösen kiemelt jelentősége van annak, hogy a nemzeti bíróságok - a tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett kötelezettségüknek eleget téve - a bizonyítás vonatkozásában is meggyőzően megindokolták-e döntésüket. Az elégtelen indokolás szükségtelessé teheti annak vizsgálatát, hogy az ártatlanság véelme sérelmet szenvedett-e** [Ajdaric kontra Horvátország [(20883/09), 2011. december 13., 36-53. bekezdés], Amennyiben a vád által előterjesztett bizonyítékokkal kapcsolatos álláspontját a vádlott kifejtette, azt kifogásolhatta, a bíróságok pedig megfelelően megindokolták döntéseiket, jellemzően nem merül fel ennek az alapjognak a sérelme. Mivel a bizonyítékok mérlegelése tekintetében a Bíróságnak csak másodlagos szerepe van, ha a vád egy meggyőző prima facie ügyet tud feltárni a bíróság előtt, az egyezményesítés nem állapítható meg. [Natunen kontra Finnország, (21022/04), 2009. március 3J., 53-54. bekezdés] Amennyiben azonban a bizonyítás hiányos, a tényállás nem kellően alátámasztott, a bizonyítékok közötti ellentmondásokat a nemzeti bíróság nem oldotta fel, a védelem által indítványozott bizonyítást megfelelő indokok nélkül mellőzték, felmerül, hogy az eljáró bíróságok nem voltak elfogulatlanok a vádlott bűnösségét illetően.

[55] Az ártatlanság véelmének tartalma ~ az Alkotmánybíróság többször is megerősített, az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésének értelmezése során is figyelembe vehető gyakorlata értelmében - a következő: „**A jogállam egyik alapelve az ártatlanság véelmének elve, amely az 1989. évi XXXI. törvénnyel az Alkotmány 57. § (2) bekezdésében rögzítést nyerve alkotmányos rangra emelkedett. Az Alkotmánybíróság gyakorlata azt az elvet követi, hogy a büntetőeljárás szabályainak alkotmányos . vizsgálatakor az ártatlanság véelmét alkotmányos alapjogként kell értékelni.** [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH1992, 59, 70.]; 11/1992. (III. 5.) AB határozat. ABH 1992, 79., 36/1994. (V.24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 232.]

[56] Az ártatlanság véelme elsősorban a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről az elfogulatlan, pártatlan megközelítés követelményét szolgálja, ehhez kapcsolódóan a megalapozott bizonyítás kötelezettségét, továbbá a prejudikáció tilalmát. Mindez egyben garanciális jelentőségű akadályát képezi annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el. (26/B/1998. AB határozat, ABH2003, 1202, 1206.)]

[57] Az in dubio pro reo elvének lényegét az Alkotmánybíróság több döntésében is érintette. Az 1284/B/1990. AB határozatban - a büntetőeljárások kapcsán - kialakított álláspontja szerint: „**az ártatlanság véelmének következménye, hogy a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. A hatóságok bizonyítási kötelezettsége nem merül ki a bűnösségre vonatkozó tények feltárásában és értékelésében. A büntetőeljárási törvény hangsúlyozza a minden oldalú bizonyítási kötelezettséget, s előírja, hogy az eljáró hatóságok a terhelt javára szóló körülményeket is tisztázzák** [5. § (1) bekezdés]. Az ártatlanság véelmének lényegéből következik végül az a követelmény, **hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert.** Ezt tartalmazza a büntető eljárási törvény 61. §-ának (4) bekezdése: >A kétséget kizáróan nem bizonyított tényt a terhelt terhére értékelni nem lehet. < (in dubio pro reo elve).” [ABH 1991, 562, 563., ' lásdmég: 1406/B/1991, ABH 1992, 497, 502. ; 26/1999. (K. 8.)AB határozat, ABH 1999, 265, 271. ; 1234/B/1995. AB határozat, ABH 1999, 524, 527-528.] {30/2014. (IX.30.) AB határozat [44], [55]-[57]}

4) A védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárási alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. **A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtthesse, az igényrel szembeni érveit felhozhasssa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek**

részeről a védelem ellátását lehetővé teszik. [25/1991. (V. 18.) AB határozat indokolás II. rész 1.) alpont 3.) bekezdés]

5) [31] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme **a fegyverek egyenlősége, amely a büntetőeljáráshoz azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson.** Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[a] fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. A fegyverek egyenlőségének egyik feltétele (és a nemzetközi szervek esetjogában is leginkább kimunkált területe) a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények során, illetve egyes eljárási szereplők (például szakértők) megtartása semleges pozícióban. **A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg.** Itt érintkezik a fair trial elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével.” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95-96.; lásd még: 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.; 1/2008. (I. 11.) AB határozat, ABH 2008, 51, 81.; legutóbb megerősítve: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]-[98]}.

[36] A konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog és az abból fakadó fegyverek egyenlőségének elve alapján a bíróság eljárásával szemben az az elvárás fogalmazható meg, hogy **abban a vád és a védelem számára egyen értékű lehetőségeket kell biztosítani álláspontjuk képviselésére és alátámasztására**

[39] Az Alkotmánybíróság - az Alaptörvény szabta hatásköri korlátaira figyelemmel - bírói döntéssel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszeljáráshoz tehát azt nem vizsgálja, hogy konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, a bíróság a döntés indokolásában megjelölt bizonyítékokat és megjelenő egyéb érveket helytállóan értékelte-e, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat (lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]). **Azt ugyanakkor értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban a feleknek milyen lehetőséget biztosított álláspontjuk kifejtésére és alátámasztására, milyen kereteket szabott a bizonyításban való közreműködésüknek.**

{3265/2014. (XI. 04.) AB határozat [31], [36],[39]}”

Indítványozó úgy véli, hogy büntető ügyében jelentős sérelmet szenvedtek ezek az Alaptörvény XXVIII. cikk (2)-(3) bekezdésében foglalt alapjogok, az alábbiak miatt:

- A büntető eljárás folyamata során az indítványozóval folyamatosan nem közölték, hogy tulajdonképpen milyen közlekedési szabály megsértése miatt folyik vele szemben a büntető eljárás, amellyel összefüggésben a kerékpárral való ütközés folytán a sértett a sérülését elszenvedte. Az indítványozó így a védekezése során az ezzel kapcsolatos észrevételeket és bizonyítási indítványait nem tudta megtenni, amellyel kapcsolatban pedig kérelmet terjesztett elő, azt kellő indok nélkül elutasították (műszaki szakértői vélemény kiegészítése, sértett telefonforgalmazása stb.)
- A II. fokú bíróságnak a vádlottat fel kellett volna mentenie, mert az ügyészi vádban foglalt közlekedési szabályszegést a terhelt a II. fokú bíróság megállapítása szerint sem nem követte el, és a baleset nem ezen közlekedési szabályszegéssel összefüggésben következett be (Indítványozó szerint más közlekedési szabály megsértésében, mint amely a vádban szerepelt a II. fokú bíróság nem tarthatta volna fenn a vádlott bűnösségét megállapító és büntetést kiszabó ítéletet!)
- A nyomozás, az ügyészi eljárás és a bírósági ügyszakban – **a sértettnél bekövetkezett súlyos egészségségromlás következtében** – indítványozó álláspontja szerint **a pártatlanság elve nem**

érvényesült, mert a bizonyítékokat kizárólag (a sértett súlyos sérülésére tekintettel) a terhelttel szemben gyűjtötték össze; a terhelt bizonyítási indítványát az eljáró szervek nem teljesítették, ezt a hiányt a vádlott terhére értékelték [Lásd eseteírásban foglaltakat]; a terhelt javára szóló [tulajdonképpen a sértett felelősségét megalapozó] bizonyítékokat a nyomozás nem gyűjtötte össze, ezzel kapcsolatban tényállást a sértett – szabálysértési felelősségét is megállapító – közrehatását az ítélet nem tartalmazza, a sértett közreható cselekményét másik eljárásban bírálták el, továbbá az okozatosság elve alapján a baleset bekövetkezéséért való közvetlen – a sértetti jogellenes cselekvéssel bekövetkezett - körülményeit az ítélet nem állapította meg.

- A Kúria végzésében foglalt **gondatlansági bűnösségi körülmény (negligencia) a vádlottnál** – kétséget kizáróan bizonyítottan nem áll fenn; az oksági folyamatban a döntő láncszem nem a vádlott cselekménye, hanem a sértett jogellenes cselekménye volt [nem a felállási helyről és nem a gyalogos-átkelőhelyen haladt át a sértett (feltehetően a mobil telefonját használva) az úttesten, és ütközött a kerékpárral közlekedő terhelt indítványozóval], amellyel az eljáró I-II. fokú bíróságok és Kúria sem foglalkozott.
- A büntető eljárás során mivel a vádlott nem tudott védekezni, s így nem tudta magát kimenteni a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt „közlekedési szabályszegés” alól, került sor a büntető jogi elítélésére, azonban az eljáró bíróságok nem adták annak indokát, hogy a vádlottnak mit kellett volna tennie a baleset elkerülése érdekében, a nem a gyalogos átkelőhelyen áthaladó, a közlekedési viszonyokat nem figyelő sértettel való ütközés kivédésére, illetve elkerülésére, elhárítására, illetve hogy a cselekményben miért a vádlott a bűnös.

Ebben közrehatott az a körülmény is, hogy a II. fokú eljárás során a KRESZ 9.§ (7) bekezdésében foglalt szabályszegés helyett a vádlott KRESZ 3.§ (1) bekezdés c) pontjában foglalt szabályszegését állapította meg, ugyanakkor az ezzel kapcsolatos tényállási és elkövetési elemek nem kerültek módosításra. Pedig ez a közlekedési szabályszegés ugyancsak a sértett tekintetében is kétségtelen megállapítható.

F) Jogorvoslathoz való jog

1) „[29] Az Alkotmánybíróság számos alkalommal, többféle szempontból foglalkozott a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmával. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége {lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992. 27, 31.; megerősítve: 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.

[30] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 734.). Minden jogorvoslat lényegi eleme a "jogorvoslás " lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat ABH1998, 182, 186., megerősítve: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A különböző eljárásokban a jogalkotás eltérő jogorvoslati formákat, jogorvoslatot elbíráló fórumokat állapíthat meg, valamint azt is eltérően határozhatja meg, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet {1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; hasonlóan: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.

[31] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nem csak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részlet szabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot [lásd 41/1991. (VII. 3.) AB határozat, ABH 1991, 193, 194.; 22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 411. ; 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997,

103, 105-106.].

[32] A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése azonban nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. Az EJEB maga is hangsúlyozta ugyanis, hogy az Egyezmény 13. cikkében biztosított jogorvoslati jog hatékonyságának mind a jogszabályok, mind azok gyakorlati érvényesülését illetően is fenn kell állnia, amit az Egyezményben részes államok hatóságai nem akadályozhatnak működésük során jogszerűtlenül {Ilhan kontra Törökország [GCJ (22277/93.), 2000. június 17., 97. bekezdés; Karácsony és mások kontra Magyarország (42461/13.), 2014. szeptember 16., 96. bekezdés; Szél és mások kontra Magyarország (44357/13.), 2014. szeptember 16., 93. bekezdés}.

{14/2015. (V.26.) AB határozat [29]-[32]}

Fenti rendelkezésekkel összevetve a vádlott fellebbezése alapján megindult II. fokú bírósági eljárást és a védő felülvizsgálati indítványa alapján a Kúria előtti eljárást, levonható az a következtetés, hogy ezek az eljárások nem feleltek a fenti követelményeknek, mert a ténylegesség és hatékonyság nem valósult meg.

A jogorvoslat gyakorlati figyelembe vételével nem járt az orvoslás bekövetkezése.

A II. fokú eljárás során a bizonyítás elmaradása okából sem a bizonyítás kiegészítésére, sem az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem került sor. Nem került tisztázásra a szakértői vélemény ellentmondásossága a vádlott haladási sebességével kapcsolatban, továbbá a vádban megfogalmazott közlekedési szabályszegés és nyomozati szakban a közlekedési szabályszegésnek más jogszabályi alapon (lásd gyanúsítást) történő figyelembe vétele és ennek a szakvéleménynek a felhasználása kiegészítés nélkül a tárgyalási szakaszban; továbbá elmaradt a tényállás részét képező oksági kapcsolatnak a felülvizsgálata a vádlotti szabályszegés és a bekövetkezett balesetből eredő sértetti egészségkárosodás között.

A Kúria ez utóbbit szintén nem vette figyelembe, utalva arra, hogy ez a tényálláshoz tartozik, és így a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Indítványozó úgy véli, hogy mindez az I-II. fokú ítélet és a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét idézi elő.

V) Az indítványozó a fentiekre tekintettel – ebben az iratban történő kiegészítéssel – az indítványt fenntartja. Kéri annak nyilvántartásba vételét és befogadását.

